TEISINGUMO TEISMO (šeštoji kolegija) NUTARTIS

2014 m. sausio 30 d.*

„Prašymas priimti prejudicinį sprendimą — Teismų bendradarbiavimas baudžiamosiose bylose — Direktyva 2004/80/EB — 12 straipsnis — Žalos atlyginimas nukentėjusiesiems nuo tyčinių smurtinių nusikaltimų — Išimtinai vidaus situacija — Akivaizdus Teisingumo Teismo jurisdikcijos nebuvimas“

Byloje C-122/13

dėl *Tribunale ordinario di Firenze* (Italija) 2013 m. vasario 20 d. sprendimu, kurį Teisingumo Teismas gavo 2013 m. kovo 15 d., pagal SESV 267 straipsnį pateikto prašymo priimti prejudicinį sprendimą byloje

Paola C.

prieš

Presidenza del Consiglio dei Ministri

TEISINGUMO TEISMAS (šeštoji kolegija),

kurį sudaro kolegijos pirmininkas A. Borg Barthet, teisėjai M. Berger (pranešėja) ir F. Biltgen,

generalinis advokatas Y. Bot,

kancleris A. Calot Escobar,

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį,

išnagrinėjęs pastabas, pateiktas:

— Paola C., atstovaujamos *avvocato* P. Pellegrini,

— Ispanijos Karalystės, atstovaujamos S. Centeno Huerta,

— Italijos Respublikos, atstovaujamos G. Palmieri ir M. G. Palatiello,

— Nyderlandų Karalystės, atstovaujamos M. K. Bulterman,

— Europos Komisijos, atstovaujamos A.-M. Rouchaud-Joët ir F. Moro,

atsižvelgęs į išklausius generalinį advokatą priimtą sprendimą išspręsti bylą motyvuota nutartimi pagal Teisingumo Teismo procedūros reglamento 53 straipsnio 2 dalį,

* Proceso kalba: italų.

priima šią

Nutartį

1 Prašymas priimti prejudicinį sprendimą susijęs su 2004 m. balandžio 29 d. Tarybos direktyvos 2004/80/EB dėl kompensacijos nusikaltimų aukoms (OL L 261, p. 15; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 19 sk., 7 t., p. 65) 12 straipsnio išaiškinimu.

2 Šis prašymas pateiktas nagrinėjant P. C. ir *Presidenza del Consiglio dei Ministri* (Ministrų Tarybos prezidiumas) ginčą dėl pastarojo atsakomybės už tai, kad Italijos Respublika neperkėlė Direktyvos 2004/80 ir dėl to P. C. patyrė žalą.

Teisinis pagrindas

Sąjungos teisė

3 Direktyvos 2004/80 7 ir 11 konstatuojamosios dalys suformuluotos taip:

„(7) Ši direktyva įdiegia bendradarbiavimo sistemą, palengvinančią nusikaltimų aukoms [nukentėjusiesiems nuo nusikaltimų] gauti kompensaciją esant užsienyje [esant tarpvalstybinėms situacijoms]; <…>

<…>

(11) Turėtų būti įdiegta bendradarbiavimo tarp valstybių narių institucijų sistema, padėsianti gauti kompensacijas tai atvejais, kai nusikaltimas įvykdytas ne aukos valstybėje narėje [ne nukentėjusiojo gyvenamosios vietos valstybėje narėje].“

4 Šios direktyvos II skyriaus „Nacionalinės kompensavimo schemos“ 12 straipsnyje numatyta:

„1. Pagal šią direktyvą parengtos taisyklės dėl kompensacijų gavimo užsienyje veikia pagal valstybių narių kompensacijų smurtinių tyčinių nusikaltimų, padarytų atitinkamose jų teritorijose, aukoms schemas [Pagal šią direktyvą parengtos taisyklės dėl kompensacijų gavimo esant tarpvalstybinėms situacijoms taikomos pagal valstybių narių kompensacijų nukentėjusiesiems nuo atitinkamai jų teritorijose padarytų smurtinių tyčinių nusikaltimų schemas].

2. Visos valstybės narės užtikrina, kad jų nacionalinės taisyklės numatytų kompensacijų smurtinių tyčinių nusikaltimų, padarytų atitinkamose jų teritorijose, aukoms [kompensacijų nukentėjusiesiems nuo smurtinių tyčinių nusikaltimų, atitinkamai padarytų jų teritorijose,] schemas, kurios garantuotų sąžiningą ir atitinkamą [teisingą ir tinkamą] kompensaciją nukentėjusiesiems.“

Italijos teisė

5 Direktyva 2004/80 į Italijos teisę buvo perkelta 2007 m. lapkričio 9 d. Įstatymu dekretu Nr. 204, kuriuo įgyvendinama Direktyva 2004/80/EB dėl kompensacijos nusikaltimų aukoms (*Decreto legislativo n. 204 attuazione della direttiva* 2004/80/*EB relativa all'indennizzo delle vittime del reato,* GURI, Nr. 261, paprastasis priedas, 2007 m. lapkričio 9 d.). Dėl materialinių Italijos valstybės kompensuotinos žalos atlyginimo sąlygų šiame dekrete daroma nuoroda į specialius įstatymus, kuriuose numatyti žalos atlyginimo nukentėjusiesiems nuo nacionalinėje teritorijoje padarytų nusikaltimų būdai. Tačiau ne visos smurtinių tyčinių nusikaltimų grupės patenka į šių specialių įstatymų taikymo sritį. Pavyzdžiui,

nėra specialaus įstatymo, kuris garantuotų teisingą ir tinkamą žalos atlyginimą, kaip tai suprantama pagal Direktyvos 2004/80 12 straipsnį, nukentėjusiesiems nuo tokių seksualinio pobūdžio smurtinių nusikaltimų, koks nagrinėjamas pagrindinėje byloje.

Pagrindinė byla ir prejudicinis klausimas

6 P. C. prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo prašo pripažinti, kad *Presidenza del Consiglio dei Ministri* neįgyvendino Direktyvos 2004/80, ir iš jo priteisti 150 000 EUR dydžio žalos atlyginimą.

7 Prašymui pagrįsti ieškovė pagrindinėje byloje nurodo, kad ji nukentėjo nuo M. įvykdytos seksualinės prievartos. Be kita ko, iš pastarojo buvo priteista atlyginti negalutinės 20 000 EUR sumos žalą. Tačiau M. šios sumos nesumokėjo. Iš tikrųjų, priimant apkaltinamąjį nuosprendį jis buvo sulaikytas, neturėjo jokio turto, buvo bedarbis ir neturėjo būsto. P. C. teigimu, paleistas iš kalėjimo M. neturės lėšų ir bus išsiųstas iš Italijos, todėl ji neturės jokios galimybės gauti iš jo teisingą ir tinkamą žalos atlyginimą. Vadinasi, Italijos Respublika nesiėmė priemonių, kurios užtikrintų, kad jai būtų teisingai ir tinkamai atlyginta patirta žala, ir pažeidė šiai valstybei narei pagal Direktyvos 2004/80 12 straipsnį nustatytą pareigą.

8 *Presidenza del Consiglio dei Ministri* prašo prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo atmesti prašymą kaip nepriimtiną ir nepagrįstą. Be kita ko, jis nurodo, kad Direktyvos 2004/80 tikslas yra reglamentuoti tik smurtinių nusikaltimų aukų patirtos žalos atlyginimą esant tarpvalstybinei situacijai, o nagrinėjamas nusikaltimas padarytas Italijos teritorijoje ir nukentėjusioji nuo jo yra Italijos pilietė.

9 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo nuomonė šiuo klausimu: nors Direktyvos 2004/80 tikslas sukurti priemones, palengvinančias žalos nukentėjusiesiems nuo nusikaltimų atlyginimą esant tarpvalstybinėms situacijoms, ir užtikrinti, kad nukentėjusieji nuo nusikaltimų galėtų visuomet kreiptis į savo gyvenamosios vietos valstybės narės instituciją, šios direktyvos 10 straipsnio 2 dalį vis dėlto galima aiškinti taip, kad joje įtvirtinta pareiga visoms valstybėms narėms imtis priemonių, garantuojančių žalos atlyginimą visų smurtinių tyčinių nusikaltimų aukoms. Jei taip, Italijos Respublika pažeidė įsipareigojimus tiek, kiek jos teisės aktuose numatyta žalos atlyginimo tik nukentėjusiesiems nuo kai kurių nusikaltimų sistema, į kurią nepatenka žalos atlyginimas nukentėjusiesiems nuo seksualinio pobūdžio nusikaltimų.

10 Tokiomis aplinkybėmis *Tribunale ordinario di Firenze* nusprendė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui šį prejudicinį klausimą:

„Ar Direktyvos [2004/80] 12 straipsnį reikia aiškinti taip, kad pagal jį valstybėms narėms leidžiama numatyti žalos atlyginimą tik nukentėjusiesiems nuo kai kurių smurtinių arba tyčinių nusikaltimų, ar valstybės narės įpareigojamos įgyvendinti minėtą direktyvą ir priimti kompensacijos nukentėjusiesiems nuo visų smurtinių ar tyčinių nusikaltimų schemą?“

Dėl Teisingumo Teismo kompetencijos

11 Pirmiausia primintina, kad Direktyva 2004/80, kaip matyti iš jos 7 konstatuojamosios dalies, „įdiegia bendradarbiavimo sistemą, palengvinančią nusikaltimų aukoms [nukentėjusiesiems nuo nusikaltimų] gauti kompensaciją esant užsienyje [esant tarpvalstybinėms situacijoms]“. Šios direktyvos 11 konstatuojamojoje dalyje šiuo klausimu pabrėžiama, kad „turėtų būti įdiegta valstybių narių institucijų bendradarbiavimo sistema, padėsianti gauti kompensacijas tai atvejais, kai nusikaltimas įvykdytas ne aukos valstybėje narėje [ne nukentėjusiojo gyvenamosios vietos valstybėje narėje]“.

12 Be to, Teisingumo Teismas jau yra pažymėjęs, kad „Direktyva 2004/80 žalos atlyginimą numato tik smurtinių tyčinių nusikaltimų, įvykdytų kitoje valstybėje narėje nei ta, kurioje yra nuolatinė nukentėjusio asmens gyvenamoji vieta, atveju“ (2007 m. birželio 28 d. Sprendimo *Dell'Orto*, C-467/05, Rink. p. I-5557, 59 punktas).

13 Pagrindinėje byloje nagrinėjamu atveju iš sprendimo pateikti prašymą priimti prejudicinį sprendimą matyti, kad P. C. nukentėjo nuo smurtinio tyčinio nusikaltimo, padaryto jos gyvenamosios vietos valstybės narės, t. y. Italijos Respublikos, teritorijoje. Todėl pagrindinėje byloje nagrinėjama situacija patenka tik į nacionalinės teisės, o ne į Direktyvos 2004/80 taikymo sritį.

14 Teisingumo Teismas iš principo neturi jurisdikcijos atsakyti į prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo klausimą esant išimtinai vidaus situacijai.

15 Iš nusistovėjusios teismo praktikos aiškiai matyti, kad net esant tokiai situacijai Teisingumo Teismas gali pateikti prašomą išaiškinimą, jei pagal nacionalinę teisę prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas tokiuose procesuose, koks vyksta pagrindinėje byloje, įpareigojamas savo piliečiams suteikti tokias pačias teises, kokias pagal Sąjungos teisę esant tokiai pačiai situacijai turi kitos valstybės narės pilietis (žr., be kita ko, 2013 m. vasario 21 d. Sprendimo *Ordine degli Ingegneri di Verona e Provincia ir kt.*, C-111/12, 35 punktą ir jame nurodytą teismo praktiką). Tačiau Teisingumo Teismui nepriklauso to imtis, jeigu iš prašymo priimti prejudicinį sprendimą nematyti, kad prašymą priimti prejudicinį pateikęs teismas iš tikrųjų turi tokią pareigą (šiuo klausimu žr. 2010 m. gruodžio 22 d. Sprendimo *Omalet,* C-245/09, Rink. p. I-13771, 17 ir 18 punktus).

16 Iš tiesų pagal Sąjungos ir nacionalinių teismų kompetencijų paskirstymą Teisingumo Teismas turi atsižvelgti į prejudicinių klausimų faktines ir teisines aplinkybes, nurodytas sprendime pateikti prašymą priimti prejudicinį sprendimą (2009 m. balandžio 23 d. Sprendimo *Angelidaki ir kt.*, C-378/07-C-380/07, Rink. p. I-3071, 48 punktas ir ten nurodyta teismo praktika).

17 Nagrinėjamu atveju pakanka konstatuoti: nors Europos Komisija savo pateiktose pastabose raštu tvirtino, kad tokia pareiga įtvirtinta pagal Italijos konstitucinę teisę, iš paties sprendimo pateikti prašymą priimti prejudicinį sprendimą nematyti, kad pagal Italijos teisę prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas įpareigojamas P. C. suteikti tokias pačias teises, kokias pagal Sąjungos teisę esant tokiai pačiai situacijai turėtų kitos valstybės narės pilietis.

18 Darytina išvada, kad pagal Procedūros reglamento 53 straipsnio 2 dalį Teisingumo Teismas akivaizdžiai neturi jurisdikcijos atsakyti į *Tribunale ordinario di Firenze* pateiktą klausimą.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

19 Kadangi šis procesas pagrindinės bylos šalims yra vienas iš etapų prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo nagrinėjamoje byloje, bylinėjimosi išlaidų klausimą turi spręsti šis teismas. Išlaidos, susijusios su pastabų pateikimu Teisingumo Teismui, išskyrus tas, kurias patyrė minėtos šalys, nėra atlygintinos.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (šeštoji kolegija) nutaria:

Teisingumo Teismas akivaizdžiai neturi jurisdikcijos atsakyti į *Tribunale ordinario di Firenze* (Italija) pateiktą klausimą.

Parašai.